మనిషి

—కె. ఆర్. కె. మోహన్

రంగారావు ఆఫీసు [illegible] [illegible] ఎవరి [illegible] [illegible] [illegible] ఒకసారిగా [illegible] [illegible] [illegible] ఎక తాగిరి. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]న్నాడు.

ఎవో [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. ఉన్నట్టుండి [illegible] [illegible] తల ఎత్తి చూశాడు.

"ఏమోయ్, రంగారావ్, ఏమిటి అలా ఉన్నావు? ఏమిటి ఇలా వచ్చావు?" అంటూ జంట ప్రశ్నలు వేశాడు.

"[illegible] [illegible]. [illegible] [illegible]" అంటూ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible].

రంగారావు [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. "[illegible], చెప్పు. ఏమిటి వంగతి?" [illegible] మళ్ళీ అడిగాడు.

"[illegible] [illegible] అలా [illegible] వెళ్ళి మాట్లాడుకుందాం రా" అన్నాడు రంగారావు.

"సరే, పద" అంటూ [illegible] [illegible] లేచాడు నరసింహం.

కాంటీన్ అంటే మరేదో కాదు. ఆ ఆఫీసు కాంపౌండ్‌లో చాలా చెట్లున్నాయి. అందులో ఒక దాని కింద ఒక చిన్న టీ స్టాల్ ఉంది. అదే కాంటీన్ అన్న మాట.

మిత్రులిద్దరూ రెండు అర కప్పుల టీ తీసుకుని, మరోక చెట్టు కింద [illegible] కూర్చున్నారు.

"ఇప్పుడు చెప్పు" అన్నాడు నరసింహం, టీ కప్పు నోటి దగ్గర పెట్టుకుంటూ.

ఒక్క నిమిషం [illegible] [illegible] [illegible] రంగారావు. ఒక్క గుక్కెడు టీ త్రాగి, "[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] చేయాలోయ్" అన్నాడు.

"[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]."

"[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] జీతం [illegible] [illegible]. అప్పుడే [illegible] [illegible]?" అన్నాడు నరసింహం ఆశ్చర్యంగా.

"సరుకు టీచే కాని, వచ్చే గేదం? అందులో మిగిల దెంత? ఆ కాస్త [illegible] తీర్చడానికి, పిల్లలు [illegible] [illegible] సరిపోదు" అన్నాడు రంగారావు.

రంగారావు [illegible] [illegible]. [illegible], [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible], [illegible] [illegible] చాలా [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible], ఎలా [illegible] [illegible]? అని [illegible] [illegible] [illegible] [illegible].

"[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]" అన్న రంగారావు మాట తో తిరిగి [illegible] [illegible] నరసింహం.

"[illegible]? [illegible] [illegible]?" అన్నాడు నరసింహం ఆశ్చర్యంగా.

"[illegible] నెలకి పది రూపాయలు ఇస్తాను. ఇవి మామూలుగా నేను [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible] ఏం చేస్తాం — [illegible] [illegible]" అన్నాడు రంగారావు.

"[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] 120 [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]?" అన్నాడు నరసింహం.

"నువ్వు చెప్పింది నిజమే. కాని, తప్పదు. ఏం చేయను? వడ్డీ లేకుండా ఎవరు ఇస్తారు? అవసరమైన ఖర్చు ఆపలేను కదా?" అన్నాడు రంగారావు.

"హుఁ" అని భారంగా నిట్టూర్చాడు నరసింహం. సరే, ఆ వంద నేను ఇస్తాను. నా కేమీ వడ్డీ అక్కర లేదు. మరి నాకు మళ్ళీ ఎప్పుడు తిరిగి ఇస్తావు?" అన్నాడు నరసింహం.

రంగారావు ముఖం సంతోషంతో మెరిసింది. కృతజ్ఞతా పూర్వక దృక్కులతో—"చాలా థాంక్స్, బ్రదర్. ఈ నెల లోనే ఇవ్వడానికి ప్రయత్నిస్తాను. ఈ నెలలో ఇవ్వలేక పోయినా వచ్చే నెల ఫస్టు తారీకుకి మాత్రం తప్పక ఇస్తాను. నీ ముందే జీతం తీసుకుని నీ బాకీ అక్కడే తీరుస్తాను" అన్నాడు.

"అంత నా ముందే జీతం తీసుకుని ఇవ్వ నక్కర లేదులే. అంత నమ్మకం లేందే ఇయ్యను కదా" అంటూ నరసింహం జేబులోంచి వంద రూపాయల కాగితం తీసి రంగారావు చేతిలో పెట్టాడు.

వారం రోజులు గడిచాయి.

రోజూ పనిగట్టుకొని పలకరించే రంగారావు నరసింహం ముందు ముఖం చాటెయ్యడం మొదలు పెట్టాడు. పని తీరికలేక రావడం లేదేమో ననుకున్నాడు నరసింహం. ఆ తరవాత తెలిసింది, రంగారావు ఇంకెవరి దగ్గిరో మళ్ళీ వడ్డీకి వంద రూపాయలు తీసుకున్నాడని. నరసింహానికి ఆశ్చర్యమూ వేసింది; బాధా కలిగింది. రంగారావుని పిలిచి గట్టిగా అడుగుదా మనుకున్నాడు. కాని, అడిగితే బాధపడతాడని, అడిగినా ప్రయోజనం ఉండదని ఊరుకున్నాడు. అప్పులు చేయడానికి అలవాటుపడ్డ వాళ్ళు అంతే అని సర్ది చెప్పుకున్నాడు. తన బాకీ తనకి తీరిస్తే అంతే చాలని అనుకున్నాడు.

పన్నెండో తారీకు రానే వచ్చింది. రంగారావుని తానుగా బాకీ అడగడం పెద్దమనిషి తరహా కాదని ఊరుకున్నాడు నరసింహం. అతనే వచ్చి ఇస్తాడని ఎదురు చూడసాగాడు.

సాయంత్రం అయింది. ఆఫీసు కట్టేసే వేళ అయింది. అయినా, రంగారావు రానేలేదు. సంగతి కనుక్కుందామని అతను పనిచేసే సెక్షనుకి వెళ్ళి అతణ్ణి పిలిచి అడిగాడు నరసింహం.

రంగారావు ఆ రోజు సెలవు పెట్టాడని తెలిసింది.

అరే, పాపం. ఏం అవసరం వచ్చిందో? అనవసరంగా అతణ్ణి నిందించి ఏవేవో అనుకున్నానే అనుకుంటూ వెళ్ళిపోయాడు నరసింహం.

"ఏమిటి, సార్. రంగారావు మీకు కూడా ఏమైనా ఇవ్వాలా?" అంటూ ముసిముసి నవ్వులు నవ్వుతూ అడిగాడు హెడ్ క్లార్కు.

"ఈ రోజు జీతాల రోజు కదండీ. మరి ఆఫీసుకు ఎందుకు వస్తాడు?" అన్నాడు మరో గుమాస్తా.

"సెలవు పెడితే మాత్రమేం? జీతం తీసుకోవడం మానడుగా?" అన్నాడు మరో గుమాస్తా.

నరసింహం గుండె గతుక్కుమంది. ఏమీ మాట్లాడకుండా బయటకు వెళ్ళాడు. చిన్నగా పే సెక్షనుకి వెళ్ళాడు. అక్కడ విచారిస్తే రంగారావు జీతం తీసుకుని వెళ్ళిపోయినట్టు తెలిసింది.

నరసింహం నివ్వెర పోయాడు. ప్రపంచం అంటే రోత కలిగింది. మనుష్యులంటే అసహ్యం వేసింది. సహాయం చేసిన వాళ్ళనే మోసం చేసే ఈ ప్రవృత్తి ఏమిటో అతనికి అర్థం కాలేదు. తను చేతకానివాడుగా, ఎందుకూ పనికిరాని వాడుగా అనిపించింది. తాను పట్టి అమాయకుడని తన భార్య అంటూండే మాటలు నిజమేనేమో ననిపించింది. చికాకుగా ఉన్న మనస్సుతో ఇంటికి వెళ్ళాడు.

మరునాడు మామూలుగా ఆఫీసుకి వెళ్ళాడు నరసింహం. ఆ రోజు కాదుకదా, మరో రెండు రోజులు కూడా రంగారావు అతనికి కనిపించలేదు. చూద్దాం. ఎన్నాళ్ళు ముఖం చాటేస్తాడు? అని ఊరుకున్నాడు.

ఆ రోజు మధ్యాహ్నం అనుకోకుండా ఎదురయ్యాడు రంగారావు. "నరసింహం, నీ దగ్గిరికే వస్తున్నాను. అనుకోకుండా డబ్బు ఖర్చయిపోయింది. అది చెప్పడానికి మొహమాటపడ్డాను. వారం, పదిరోజుల్లో నీ బాకీ తీర్చేస్తాను" అంటూ తనంతట తనే చెప్పుకు పోసాగాడు.

"చూడు, రంగారావ్, నిన్ను నమ్మి ఒక స్నేహితుడుగా నీకు సహాయం చేశాను. నువ్వు తిరిగి ఇచ్చినా, ఇవ్వక పోయినా నేను చెయ్యగలిగింది లేదు. నేను ఉంచిన నమ్మకం నిలబెట్టుకోవడం నీ బాధ్యత" అంటూ వెళ్ళిపోయాడు నరసింహం.

రంగారావు అన్న వారమూ గడిచింది. పది రోజులూ గడిచాయి. అలాగే మరో రెండు, మూడు ఫస్టు తారీకులు కూడా గడిచిపోయాయి. అయినా, రంగారావు నరసింహం బాకీ తీర్చలేదు. సమయం కనిపెట్టి పిల్లిలాగా వచ్చి జీతం తీసుకుని చల్లగా జారుకునే వాడు. ఫస్టు తారీకున అసలు పత్తా ఉండడు. ఆ తరవాత అతని జేబులో పైసా ఉండదు. ఎదురైనప్పుడు మాత్రం ఏవో కుంటి సాకులు చెప్పి తప్పుకునేవాడు.

నరసింహానికి రంగారావు సంగతి బాగా తెలుసు. స్వభావంగా అతను పెద్ద మనిషి. అతని పరిస్థితులు ఆ స్థితికి పడేశాయి. తప్పులేని అతణ్ణి పీడించి మాత్రం ప్రయోజనం ఏముంటుందని, ఇచ్చినప్పుడే తీసుకుందామని అడగడం కూడా మానేశాడు. నిజానికి నోరు విప్పి అడిగే శక్తి కూడా లేని స్వభావం నరసింహానిది. అయితే, తను ఏ వడ్డీ కూడా లేకుండా సహాయం చేసినా, తనని ఆ విధంగా మోసం చేస్తున్నందుకు బాధ పడేవాడు. ఇవ్వలేకపోయినా, కనీసం మాటమాత్రమైనా చెప్పరాదా అని అనుకునేవాడు.

ఆ రోజు సాయంత్రం అయిదు గంటలు దాటింది. ఆఫీసు వదిలిపెట్టారు. నరసింహం ఇంటికి బయలుదేరాడు. ఆఫీసు బయట కొంచెం దూరంలోనే రోడ్డు మీద ఏదో గలాటా జరుగుతూంది. ఆఫీసు వాళ్ళు కూడా చాలా మంది ఉన్నారు అక్కడ.

ఏమిటా అని ఆగి చూశాడు నరసింహం. అతని గుండె ఝల్లుమంది. ఆ జనం మధ్య రంగారావు నేరస్థుడులాగా నిలబడి ఉన్నాడు. జనాన్ని చూడలేక తల దించుకొని ఉన్నాడు. ఒక పఠాన్ అతని చొక్కాను మెడ కింద మెలివేసి గట్టిగా పట్టుకున్నాడు.

"ఒరే, నమ్మక్‌హరాం. రోజా ఇస్తాన్లే! ఎన్నాళ్ళండి రోజా నా పైసలు ఎగ్గొడుతుంటే నీ కాళ్ళూ చేతులూ విరక్కొట్టేస్తాను. బట్టలు విప్పి బయట నిలబెట్టేస్తాను"

నోవా బ్రిలియంటైన్ మీ సౌందర్యాన్ని ఇనుమడింప జేస్తుంది. కనుక లక్షలాది ప్రజలు నేడు నోవా బ్రిలియంటైన్‌ను వాడుచున్నారు.

ది నోవా కంపెనీ

లాల్‌బహదూర్ శాస్త్రి మార్గ్, భండుప్,

బొంబాయి — 400 078.

అంటున్నాడు ఆ సర్వాక్షి, కళ్ళ వెంట నిప్పులు కురిపిస్తూ.

ఆఫీసు వాళ్ళు ఎందరో అక్కడ ఉన్నా, ఎవరూ కల్పించుకోవటంలేదు. వింత చూస్తున్నట్టుగా నిలబడిపోయారు.

ఆ దృశ్యం చూసేసరికి నరసింహానికి మతి పోయింది.

అతను సెక్షన్ ఆఫీసర్ కావడం వల్ల అతను రాగానే, మిగిలిన వారు దారి ఇచ్చారు.

"సర్వాక్షి, ఏం జరిగింది?" అంటూ గట్టిగా అరిచాడు నరసింహం.

అతని గొంతు వినగానే, రంగారావు చొక్కాని వదిలేశాడు సర్వాక్షి. అతనికి నరసింహం ఎవరో తెలుసు. "చూడండి, సార్. బాకీ ఫైసలు అయ్యేదానికి గోల్ ఫిరాయిస్తున్నాడు" అన్నాడు.

"అయితేమాత్రం ఇలా నలుగురిలో అల్లరి చేస్తారా? మీరు అతన్ని వదిలి వెళ్ళిపొండి. నేను అతనితో మాట్లాడి ఫైసలు చేస్తాను" అన్నాడు.

"అవ్వా, సార్. మీరుచెప్తే నాకింక ఫికరేము ఉంది?" అంటూ సర్వాక్షి వెళ్ళిపోయాడు.

"రంగారావ్, పోదాం రా" అన్నాడు నరసింహం దారి తీస్తూ.

మౌనంగా అనుసరించాడు రంగారావు, తల దించుకొనే.

అక్కడి జనం ఎవరి దారిని వాళ్ళు వెళ్ళిపోయారు.

ఇద్దరూ వెళ్ళి దగ్గరలో ఉన్న పార్కులో ఓ మూల కూర్చున్నారు.

"రంగారావ్ ... ఏమిటిది? ఏం జరిగింది?" అని అడిగాడు నరసింహం.

ఏమీ చెప్పలేక చే రుమాలు ముఖాన వేసుకుని వెక్కివెక్కి ఏడవసాగాడు రంగారావు.

నరసింహం అతని భుజాన్ని తట్టుతూ ఓదార్చ సాగాడు.

కొంచెంసేపటికి తెప్పరిల్లాడు రంగారావు. "ఏం చెప్పను, బ్రదర్, వాడికి నేను బాకీ ఉన్నాను. వడ్డీ ఇవ్వలేదని ఇంత అల్లరి పెట్టాడు" అన్నాడు.

"ఎంతియ్యాలేమిటి?" అని అడిగాడు నరసింహం.

"అసలు మూడు వందలు. నెలనెలా అరవై రూపాయలు వడ్డీ ఇవ్వాలి" అన్నాడు రంగారావు.

"అరవై రూపాయలే! అంటే నెలకి వందకి ఇరవై రూపాయలే!" అంటూ గుండె బాదుకున్నాడు నరసింహం.

"అవును, బ్రదర్" అన్నాడు రంగారావు.

"చూడు, రంగారావ్. నువ్వూ నేనూ ఒకేసారి ఉద్యోగంలో చేరాం. నేను ప్రమోషన్ వచ్చి సెక్షన్ ఆఫీసరు నయ్యాను. నీ అప్పుల మూలంగా, నీకు కోర్టు అటాచిమెంట్లు రావడం వల్ల నీకు ప్రమోషన్ రాకుండా ఇంకా గుమాస్తాగానే ఉన్నావు. అది అలా ఉంచు. ఉన్న జీతంతో సర్దుకోవాలి కాని, ఈ అప్పు లేమిటి? ఈ వడ్డీ లేమిటి? ఈ అవమానా లేమిటి? ఇలా అయితే, చివరికి ఏ నుయ్యో గొయ్యో చూసుకోవలసి వస్తుంది" అన్నాడు నరసింహం.

సంక్రాంతి భిక్ష   చిత్రం— దేవుదీక్షితులు (ఒంగోలు)

"ఆ రోజు ఎంతో దూరంలో లేదు, బ్రదర్. నేను అందుకంటకు ఊబిలో దిగిపోతున్నాను. అందుకే నీలాంటి మిత్రుడిక్కూడాచెప్పలేకపోతున్నాను," అంటూండగానే తిరిగి గొంతు జీర బోయి, కన్నీళ్ళు తిరిగాయి రంగారావుకి.

"అలా అధైర్యపడకు. దిద్దు సాధించే దేముంది? బ్రతికి బావుకునేది కాని. ఇంతకీ నీకు మొత్తం అప్పులు ఎన్ని ఉన్నాయి?" అని అడిగాడు నరసింహం.

"ఏ కిస్తీలవాడితో కలిపి పన్నెండు వందల వరకు ఉంటుంది" అన్నాడు రంగారావు.

"వాటి సరేలే. మొగతా వాటికిగాను నెలనెలా ఎంత వడ్డీ కడుతున్నావు?" అని మళ్ళీ అడిగాడు నరసింహం.

"వంద రూపాయలు పైనే కడుతున్నాను" అన్నాడు రంగారావు.

"ఎంతమందికి అప్పు ఇయ్యాలేమిటి?"

"పదిహేనుమంది ఉంటారు."

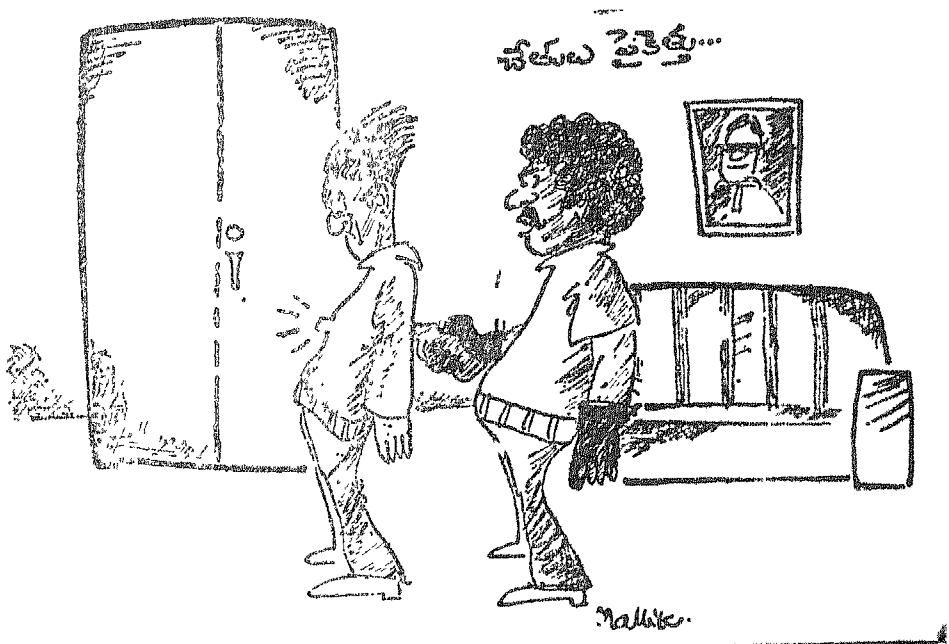

నరసింహం ఒక్క నిమిషం మౌనంగా ఉన్నాడు. "సరే, ఒక పని చెయ్యి. ఇన్ని చోట్ల అప్పులు తీసుకొని, అందరిచేత మాటలు పడుతుండడం బాగాలేదు. మొత్తం అప్పులు ఒకే చోట ఉంటే బాగుంటుంది. నేను చెప్పినట్లు చేస్తావా?" అన్నాడు.

"అంతకంటేనా! నువ్వు గంగలో మునగమన్నా మునుగుతాను" అన్నాడు రంగారావు ఆశగా చూస్తూ.

"అంతపని వద్దులే. నువ్వు మునిగి పోకుండా తేలాలనే కదా నా ప్రయత్నం. నాకు ఒక మార్వాడీ స్నేహితుడు ఉన్నాడు. వాడు వడ్డీవ్యాపారంలో కాబూలీ వాళ్ళనీ మించిన వాడు. అయితే, నేనంటే వాడికి చాలా గౌరవం. వాడి దగ్గర నించి పన్నెండు వందలు తీసుకు వస్తాను. నువ్వెవరికి ఎంతెంత ఇవ్వాలో రాసుకుండా చెప్పు. అవన్నీ నేను దగ్గర ఉండి తీరుస్తాను. ఇంక కొత్త అప్పులు చేయకు. నెలనెలా నువ్వు కడుతున్న వడ్డీ నాకు ఇచ్చేయి. అతనికి నీ పద్దెనిమిది రూపాయల వడ్డీ అక్కరలేదు. నెల రూపాయల చొప్పున ఇయ్యి. ఇచ్చిన మొత్తానికి ప్రోనోటు వ్రాసి ఇవ్వు. ఇది నీ కిష్టమేనా?" అని అడిగాడు నరసింహం.

"నేను నీకు మాట తప్పినా, నా మీద నమ్మకం ఉంచి నన్ను గట్టెక్కించడానికి దేవుళ్ళా నువ్వు వస్తుంటే కాదని అంటానా? అలాగే చేస్తాను" అన్నాడు రంగారావు.

"నాకు నీ మీద నమ్మకం కలిగి ఇది నేను చేయబోవడం లేదు. ఈ నాడు నువ్వు అప్పుల వాళ్ళ వల్ల పడ్డ అవమానం చూసి భరించలేక, ఈ రిస్కు తీసుకుంటున్నాను. ఇది రేపు మొదటి నెలనుంచే నేను చెప్పినట్టు జరగకపోతే మాత్రం చేయకు. నా స్నేహితుడు మామూలుగా కాదని ముందే చెప్తాను కదా. ఒక్క నెల అయినా నువ్వు మాట తప్పావో, నన్నూ, నమ్మినవాళ్ళనూ కూడా నిలువునా ముంచినట్టే. అప్పుడు నేను ఎవర్నీ వెనకేసుకొచ్చే రకం కాదు" అన్నాడు నరసింహం.

"ఒట్టు గంగకి నడిచేటటు దారేదు నని నా భార్యాబిడ్డల మీద ఒట్టేసి చెబుతున్నాను, గురూ" అన్నాడు రంగారావు.

"సరే, ఇంక పోదాం పద. ఆలస్యమయింది" అంటూ లేచాడు నరసింహం.

ఇద్దరూ కలిసి ఇళ్ళకు వెళ్ళారు.

మరునాడే నరసింహం తాను పొదుపుగా దాచుకున్న డబ్బులోంచి పన్నెండు వందలూ తీసుకు వచ్చి, అన్న ప్రకారం తాను దగ్గర ఉండి రంగారావు బాకీలన్నీ తీర్చాడు.

నెలలు త్వరత్వరగా గడిచిపోతున్నాయి.

రంగారావు అన్న ప్రకారం ప్రతి నెలా వంద రూపాయలు వడ్డీ క్రింద నరసింహానికి ఇచ్చేస్తున్నాడు. అతనిలో ఏదో క్రొత్త చైతన్యం కనిపిస్తోంది. ఉత్సాహంతో వచ్చిన ఈ మార్పు చూసి చాలా సంతోషించసాగాడు నరసింహం.

చూస్తూండగా రెండేళ్ళు గడిచాయి.

ఆ రోజు నరసింహం రంగారావుని తన ఇంటికి తీసుకు వెళ్ళాడు.

"రంగారావ్, ఇంకా ఎంతకాలం వడ్డీ కడతావయ్యా! అసలు తీర్చేయరాదూ?" అని అడిగాడు.

"అది నా తరం కాదు, బ్రదర్" అన్నాడు రంగారావు.

"పోనీ, నీ బాకీ ఎగవేయి. నా స్నేహితుడు వాళ్ళ దేశం వెళ్ళాడు. కొన్ని నెలల వరకూ రాడు" అన్నాడు నరసింహం తిరిగి.

"ఎంతమాట! నా ప్రాణం పోయినా ఒప్పుకుంటాను కాని, నీకు మాట రానివ్వను. నన్ను పరీక్షించడానికి కాకపోతే ఏమిటీ మాటలు?" అని అడిగాడు రంగారావు, బాధగా.

రంగారావు వెనకాలే వచ్చి, ఆప్యాయంగా భుజాలు నొక్కాడు నరసింహం. "ఇంక నువ్వు బాకీ తీర్చనక్కరలేదోయ్! అది ఏనాడో తీరిపోయింది. నేనే నీకు ఇప్పుడు బాకీ ఉన్నాను" అన్నాడు చిరునవ్వు నవ్వుతూ.

ఏమీ అర్థంకాక చూడసాగాడు రంగారావు.

"అవును. నెలకి వంద రూపాయల చొప్పున బాకీ ఏడాదిలోనే తీరిపోయింది. ఆ పైన ఏడాదికి పన్నెండు వందల రూపాయలు జమ ఏర్పడింది. ఇదుగో నీ డబ్బు—తీసుకో" అంటూ డబ్బు అందించాడు నరసింహం.

"నువ్వు చెప్పేది నా కేమీ అర్థం కావడం లేదు" అన్నాడు రంగారావు, బుర్ర గోక్కుంటూ.

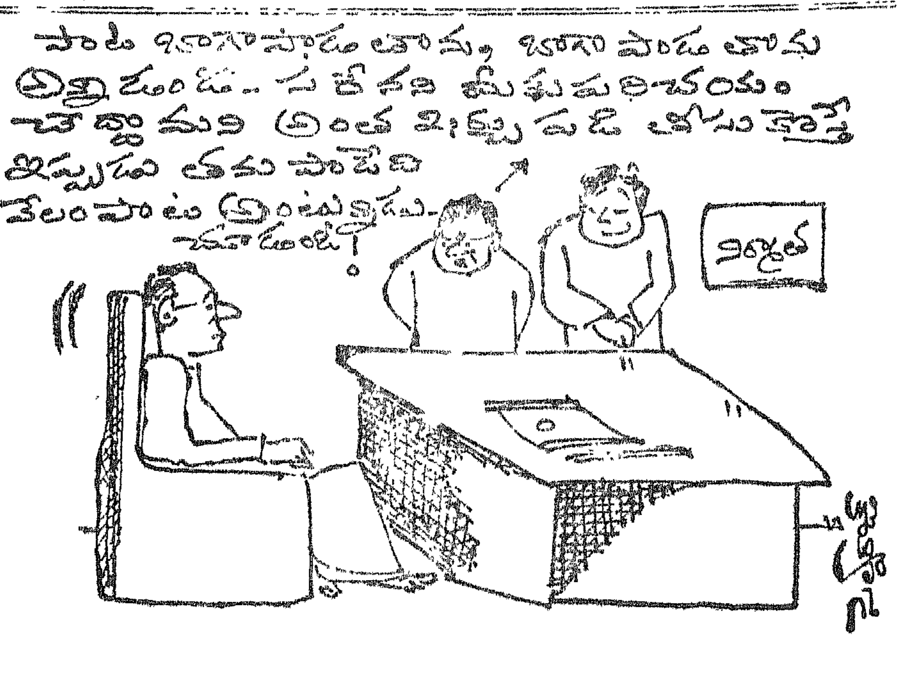

అనంత కన్హే

1906 లో వినాయక దామోదర్ సావర్కార్ భారత దేశాన్ని విడిచి ఇంగ్లండు చేరుకున్నాడు. భారతదేశాన్ని పరాయి పాలన నుండి విముక్తి కావించడానికి ఇంగ్లండు లోనే ఉద్యమాన్ని నడిపించాలని నిశ్చయించుకున్నాడు. ఇతను ఇంగ్లండు చేరే నాటికి అక్కడ కొందరు భారతీయ విద్యార్థులు అదే పనిలో ఉన్నారు. వారుకూడా భారత స్వాతంత్ర్యాన్ని గూర్చి కలలు కనసాగారు. ఫలితంగా అక్కడ 'నవ భారత మండలి' అవతరించింది.

ఇలా ఇంగ్లండులో భారత స్వాతంత్ర్యాన్ని గూర్చి కలలు గంటున్న వారిలో లాలా హరదయాళ్, వీరేంద్రనాథ చటోపాధ్యాయ, వి. వి. ఎస్. అయ్యర్‌లు ముఖ్యులు. బ్రిటిష్ ప్రభుత్వాన్ని ద్వేషించిన శ్యాంజీ కృష్ణవర్మ 'ఇండియన్ సోషియాలజిస్టు' అనే పత్రిక ద్వారా ఉద్యమాన్ని ప్రారంభించాడు.

పారిస్‌లో ఉంటూ మేడమ్ కామా భారత యువ దేశభక్తుల్ని ప్రోత్సహిస్తూ, వారిని చైతన్యవంతం చెయ్యసాగింది.

లండన్‌లోని 'ఇండియా హౌస్'ను గూర్చిన వార్తలు భారతదేశం లోని బ్రిటిష్ అధికారులకు చేరగానే బ్రిటిష్ అధికారులు హడలెత్తి పోయారు.

1909 లో సావర్కార్ సోదరుడు గణేశ్ సావర్కార్‌ను దెబ్బగొడుతూ లండన్ లోని 'నవభారత్ మండలి'ని దెబ్బ తీయాలని బొంబాయి ప్రభుత్వం సంకల్పించింది. గణేశ్ సావర్కార్ 'లఘు నవభారత్' శీర్షికన కొన్ని గీతాలు వ్రాశాడనీ, అవి భారతీయుల్ని రెచ్చగొట్టేటట్లున్నాయనీ, గణేశ్ సావర్కార్ బ్రిటిష్ ప్రభుత్వాన్ని కూలద్రోయడానికి కుట్రలు పన్నుతున్నాడనీ నేరారోపణ గావించబడింది. అతనికి యావజ్జీవ ఖైదు శిక్ష విధించ బడింది.

ఈ వార్త లండన్‌లో ఉంటున్న వినాయక్ దామోదర్ సావర్కార్‌కు కేబుల్ ద్వారా చేరింది. అప్పటికే లండన్ లోని 'ఇండియా హౌస్'లో ఉంటున్న, ఇండియాలో బ్రిటిష్ అధికారులు కొనసాగిస్తున్న అమానుష కృత్యాలను పరిశీలిస్తున్న మదన్‌లాల్ డింగ్రా, వి. వి. ఎస్. అయ్యర్ లాంటి వీరుల్ని మరీ కలచి వేసింది. ఈ సంఘటన మూలంగానే మదన్‌లాల్ డింగ్రా లండన్ ఇంపీరియల్ ఇన్‌స్టిట్యూట్‌లో జరుగుతున్న సమావేశంలో మాట్లాడుతున్న కల్నల్ విలియం కర్జన్ విల్లీని రివాల్వర్ కాల్పులకు గురి చేసింది.

ఇక ఇప్పుడు కర్జన్ హత్యతో సరిపోదనీ, దేశభక్తి ప్రపూరితమైన గేయాలను రచించినందుకు గణేశ్ సావర్కార్‌కు యావజ్జీవ కారాగార శిక్ష విధించిన ఎ. ఎమ్. టి. జాన్సన్, ఐ. ఎ. ఎస్. లాంటి ఆఫీసర్లనుకూడా తుద ముట్టించి దేశ స్వాతంత్ర్యం కొరకు భారత యువకులు, దేశభక్తులు లేవదీస్తున్న ఉద్యమాలు బాగా నడిచేటట్లు చెయ్యాలని భారత దేశంలోని నవభారత మండలి సభ్యులు భావించారు.

అది 1909, డిసెంబర్ 23వ తేదీ. నాసిక్‌లోని విజయానంద థియేటర్‌లో ప్రఖ్యాత మహారాష్ట్ర నాటకం 'శారద' ప్రదర్శింపబడుతూంది. ఆ నాటకానికి కలెక్టర్ జాన్సన్ హాజరౌతాడు. భారత దేశంలో బ్రిటిష్ వారికి వ్యతిరేకంగా సాగుతున్న ఉద్యమాన్ని అణచి వెయ్యడానికి అమానుష కృత్యాలను కొనసాగిస్తున్న, అమాయకులైన భారత యువకుల్ని పొట్టన బెట్టుకుంటున్న కసాయి బ్రిటిష్ ఆఫీసర్ ఎ. ఎం. టి. జాన్సన్‌ను తుదముట్టించా లనుకున్నారు. జాన్సన్‌ను హతమార్చే బాధ్యతను నవ భారత మండలి సభ్యుడు అనంత కన్హే తీసుకున్నాడు.

అనంత కన్హే ఔరంగాబాద్ నివాసి. అక్కడే అతను పినతండ్రి వద్ద ఉండి అక్కడి 'ఆర్ట్స్ హాల్' పాఠశాలలో చదువుకోసాగాడు. ఇతని తండ్రి ప్రభుత్వోద్యోగం చేసి పెన్షన్ తీసుకున్నాడు. స్వగ్రామమైన పల్లెటూరు లోనే ఉండసాగాడు. అందువల్ల అనంత కన్హే ఔరంగాబాద్‌లో తన పెద నాన్న వద్ద ఉండసాగాడు.

18 సంవత్సరాలు అప్పుడప్పుడే నిండబోతున్నా యతనికి. నూనూగు మీసాల వయస్సు; సుందరరూపి. మంచి తెలివితేటలు కల యువకుడు. గొప్ప సాహసి. మంచి సంగీతపరుడు. ఇవన్నింటినీ మించి మంచి లక్ష్యశుద్ధి కలవాడు.

సైన్యంలో చేరాలని ఆ యువకుడు ఎంతో ఉబలాట పడ్డాడు. అందుకు అతనికి తగిన శక్తి సామర్థ్యాలుకూడా ఉన్నాయి. మిలిటరీ సర్వీసుకు ఎంతో తగిన వాడు. కాని, అప్పటి రోజుల్లో మిలిటరీలో చేరడానికి భారతీయులకు అవకాశం లేదు. ఏదో విధంగా దేశానికి సేవ చెయ్యాలనే ఆత్రత అతణ్ణి వేగిర పరచ సాగింది. బ్రిటిష్ సామ్రాజ్య వాదానికి గోరీ కట్టడానికి భారతీయులు ఎన్నో ఎత్తుగడలు వేస్తున్న తరుణంలో అనంత కన్హే ఎలా ఊరుకో గలుగుతాడు? పవిత్ర భారత గడ్డపై జన్మించినందుకు

ఎ. పండరినాథ్

తానూ ఈ దేశం మట్టిలో కలిసి పోవాలనుకున్నాడు. తన శరీరాన్ని ఈ దేశం కోసం అంకితం చెయ్యాలను కున్నాడు. దేశం కోసం తన ప్రాణాల్ని కనక బలి ఇచ్చే అవకాశం కలిగితే అంత కంటే మహాభాగ్యం మరొక టుండదని కూడా ఎన్నో సార్లు చెప్పుకున్నాడు.

అదనుకై వేచి చూస్తున్న అనంత కన్హే అవకాశం దొరకగానే జాన్సన్ నేల కొరిగే వరకూ తూటాలను వదల సాగాడు. పోలీసులు వెంటనే అతని పిస్తోల్‌ను లాక్కున్నారు. కాని, అతడు మరు క్షణమే తన వద్ద ఉన్న మరొక రివాల్వర్‌ను పైకి తీసి కాల్చసాగాడు. పోలీసులు అడ్డగించి దానినికూడా లాక్కున్నారు.

బ్రిటిష్ ఐ. సి. ఎస్. ఆఫీసర్, ఒక సీనియర్ బ్రిటిష్ ఆఫీసర్ హత్య బ్రిటిష్ ప్రభుత్వాన్ని హడలగొట్టింది. దీనితో రెచ్చిపోయిన బ్రిటిష్ ప్రభుత్వం మరీ హింసాకాండను పూనుకున్నది. అనంత కన్హేతో బాటు మరో ఏడుగురు యువకులను బంధించి కోర్టులో హాజరు పరిచారు. ప్రాథమిక విచారణ తరవాత

చరిత్ర కందని అమర వీరులు

కేసు బొంబాయి హైకోర్టుకు మార్చ బడింది. బొంబాయి హైకోర్టు అనంత కన్హేకు, అతని మిత్రులు కృష్ణాజీ కార్వే, వినాయక్ నారాయణ్ దేశపాండేలకు ఉరి శిక్ష విధించింది. తర్వాత వారిని జైలులో పెట్టారు.

1910 ఏప్రిల్ 19న థానా జైలులో ఆ ముగ్గురి వీరులను ఉరి తీశారు. ఉరికంబాని కెక్కుతున్నప్పుడు అనంత కన్హే ఎంతో సంతోషంతో, ఉత్సాహంతో, విజయగర్వంతో ఉన్నాడట.

అనంత కన్హేను జైలులో చూచి నప్పుడు అత నెలా ఉరికంబ మెక్కడానికి సిద్ధంగా ఉన్నదీ, విజయగర్వంతో ఎలా పొంగి పోయిందీ 'ఇండియాలో అశాంతి' అనే గ్రంథంలో సర్ వేలంటైన్ చిరాల్ వ్రాశాడు.

ఈ కేసునే విచారిస్తున్న ఒక యూరోపియన్ జడ్జి జయకర్ అనే భారతీయ జడ్జితో ఇలా అన్నాడు. "ఈ యువకుని గూర్చి మీ రే మనుకుంటు న్నారో కాని, ఇంతటి ధైర్యశాలిని, దేశాభిమానిని, నవ యువకుణ్ణి ఉరి కంబాని కెక్కించడాన్ని నేను చాలా బాధ పడుతున్నాను." ఇలా బ్రిటిష్ ఆఫీసర్‌ను హత మార్చిన భారత యువకుణ్ణి బ్రిటిష్ అధికారులే పొగడకుండా ఉండలేక పోయారు.

కోర్టులో న్యాయమూర్తులు అనంత కన్హేకు ఉరి శిక్షను వినిపించగానే పోలీసులు అతని చేతులకు సంకెళ్ళను తగిలించ బోయారు. అప్పు డతను. ఏమాత్రం చలించకుండా ఇలా అన్నాడు: "నాకు సంకెళ్ళు తగిలించ వలసిన అవసరం లేదు. పారిపోవడం నే నెప్పుడూ ఎరగను. నేను మీ వెంటనే వస్తాను" అతను వెంటనే తనకు తానుగా వాన్ ఎక్కాడు.

ఇలాగే అతని ధైర్య సాహసాల్ని గూర్చి ఎందరో వ్రాశారు. ఉరికంబం ఎక్కేముందు స్నానానికి వెళ్ళడానికి అతన్ని ధ్యాన ముద్రలోనుంచి లేపవలసి వచ్చిందట. *

"ఆ పరాన్నజీవి వాడు ఎవరో కాదు, నేనే. పట్టలేకుండా సహాయంగా ఇచ్చిన డబ్బుకి విలువ ఉండదు. అందుకే నీకు నా బాకీ తీర్చడానికి బుద్ధి పుట్టలేదు ఆ నాడు. వడ్డీ అనేసరికి చచ్చినట్లు ఇచ్చుకుంటున్నావు. నీలో అప్పులుచేసే లక్షణం పోయి ఉన్నదాంట్లో సర్దుకునే గుణం కలిగినందువల్ల, ఈ రహస్యం బయటపెట్టాను. ఈ డబ్బుని జాగ్రత్తగా ఫిక్సెడ్ డిపాజిట్లో వెయ్. ప్రతి నెలా వంద కాకపోయినా సాధ్యమైనంత ఎక్కువగా వస్తే తీర్చా మనుకుంటూ డబ్బుని నిలవవెయ్యి. ఆ డబ్బు నీ అవసరానికి ఆదుకుంటుంది. నీ గౌరవాన్ని పెంచుతుంది కూడా" అన్నాడు నరసింహం.

ఆశ్చర్యంతో శిలా విగ్రహంలా స్తబ్ధుడై పోయాడు రంగారావు. కొంచెం సేపట్లో తేరుకుని, అమాంతం నరసింహం కాళ్ళ మీద పడ్డాడు. అశ్రువులతో అతని పాదాభిషేకం చేశాడు.

నరసింహం ఆప్యాయంగా అతన్ని లేవ దీశాడు. *